

Autosnelweg A9

A9

**Voralpenkreuz –
Spielfeld (A-SLO)**

Pyhrn Autobahn

- De A9, ook wel Pyhrn Autobahn is een Autobahn in Oostenrijk.
- De snelweg vormt een noord-zuidroute door het oosten van Oostenrijk, vanaf het Voralpenkreuz dwars door de Kalkalpen via de Bosruck-, Gleinalm en Plabutschtunnels via Graz naar de grens met Slovenië.

Routebeschrijving

- De snelweg begint op het Knoten Voralpenkreuz, een belangrijk knooppunt waar de A8 uit Wels en Passau overgaat in de A9, en de A1 van Wien naar Salzburg loopt, de snelweg loopt naar het zuiden.
- De eerste 20 kilometer nog door glooiend gebied, waarna men de Alpen inrijdt, de snelweg volgt een dal, maar de bergen zijn rondom meteen vrij hoog.
- Na Spital am Pyhrn volgt de eerste toltunnel, de enkelbaans Bosrucktunnel.
- Daarna loopt de snelweg naar Liezen en buigt wat naar het zuidoosten af.
- De bergen in dit gebied zijn niet bijzonder hoog, tot zo'n 2.300 meter.
- De snelweg loopt door een smal dal en kent relatief weinig afslagen.
- Bij St. Michael kruist men de S6 uit Bruck an der Mur, die overgaat in de S36 richting Judenburg.
- Daarna volgt de enkelbaans tol plichtige Gleinalmtunnel.
- Niet ver daarna eindigt de S35 uit Bruck an der Mur.
- De snelweg verlaat de Alpen, maar er volgt nog een 10 kilometer lange tweebuizige tunnel, de Plabutschunnel, langs de westkant van Graz.
- Aan de zuidkant van Graz kruist men bij het Knoten Graz-West de A2, de snelweg van Wien naar Villach.
- Hierna is het gebied enkel nog licht heuvelachtig met een afwisseling van kleine bossen en open velden.
- De laatste grotere plaats voor de grens met Slovenië is Leibnitz.
- De snelweg steekt dan de rivier de Mur over waarna de grens met Slovenië bij Spielfeld volgt.
- De Sloveense A1 gaat dan verder richting Maribor, Ljubljana en indirect naar Zagreb.

Totaal 230 km Lang

 Knoten Voralpenkreuz		→ Wien - Slazburg	
		→ Voralpenkreuz–Suben (A-D)	

Voralpenland en Ötscherland

- Het zuidwestelijk deel van Niederösterreich, grenzend aan het Bundesland Steiermark, wordt voor een groot deel gevormd door de uitlopers van de Alpen.
- Dit Alpenvorland of Voralpenland (althans voor de Weners) bestaat uit bergtoppen die een hoogte halen van bijna 1900 meter.
- De bekendste zijn de Ötscher (1893 m) en de Hochkar (1808 m); beide zijn voorzien van een bergbaan die de zomerse wandelaar of de wintersporter in de buurt van de top brengt.
- De streek is de bron van vele riviertjes, zoals de Ybbs, de Erlauf, de Pielach en de Traisen, ademaal uitmondend in de Donau.
- In de dalen van deze rivieren lopen de wegen en spoorlijnen.
- Hierdoor is het gebied toegankelijk vanaf de autoweg en hoofdspoorlijnen in het dal van de Donau.
- Naast een aantrekkelijk landschap vindt u er nog veel op het gebied van cultuur.
- Bekend is het klooster van Lilienfeld, waarvan de monniken veel hebben bijgedragen tot de ontwikkeling van de eertijds afgelegen dalen.
- De houthakkersnederzettingen en mijnbouwdorpen van toen zijn nu veelal toeristenplaatsen.

5 Ried im Traunkreis

Langs Traun & Krems

- De Boven-Donau wordt gevoed door twee belangrijke zijrivieren: de Inn, die zich in Passau bij de dan al brede hoofdstroom voegt, en de Enns, die bij de gelijknamige stad zijn water in de nergens echt "schöne blaue" Donau deponeert.
- Tussen die twee stroomt de Traun, een wat minder belangrijk water dat de zuidgrens markeert van de Welser Heide, het in de inleiding al genoemde landbouwgebied achter de Hausruck.
- Ried en Wels zijn hier de belangrijkste economische steunpunten en beurtelings bieden zij onderdak aan de jaarlijkse landbouwbeurs van internationale reputatie.
- Ried, dat we in het hoofdstuk over het Innviertel beschreven, moet in schoonheid onderdoen voor Wels, dat een mooi centrum heeft.
- Het gaat schuil achter de onooglijke stationsbuurt met kaarsrechte straten die soms zo breed zijn dat ze als 'Platz' staan aangeduid.
- Kort voorbij Weis stuit u op het eerste grote klooster, dat van Lambach, verderop langs de Traun waarvan de bovenloop al beschreven werd onder het Salzkammergut.
- Nog meer monastieke bouwkunst op hoog niveau bieden Kremsmünster, het 'monasterium aan de Krems', een zijrivier van de Traun, en het wat verderop gelegen Schlierbach.

16 Inzersdorf

Het Steyrtal

- De naam Industrieviertel lijkt niet alleen in de buitenwijken van Linz van toepassing.
- Ook Steyr, gelegen op de plek waar de rivier van die naam zich bij de Enns voegt, is vóór alles een industriestad en nog wel één met een grote reputatie die begon met de stichting van de grote smederij.
- In de 19de eeuw beleefde de industrie aan de Steyr zijn grote renaissance en wie een goed indruk wil krijgen van de praktijk van de Industriële Revolutie, moet zeker het arbeidersmuseum in de stad bezoeken.
- Industriële Revolutie, moet zeker het arbeidersmuseum in de stad bezoeken.
- Toch mag u zich Steyr niet voorstellen als een grauwe industriestad, integendeel.
- De rijkdom vond zijn weerslag in de stadsarchitectuur die Steyr beloonde met wellicht het mooiste stadsplein van Centraal Europa, de lange, brede Stadtplatz.
- De rest van het Steyrtal, waar zo af en toe nog een stoomtreintje langs de ondiepe waterweg voortpuft, is misschien wat minder interessant, tot u de omgeving van Klaus an der Steyr bereikt.

28 Klaus an der Pyhrnbahn

Pyhrn-Eisenwurz

- Het bergland tussen de rivieren Steyr en Enns, dat aansluit op het Industrieviertel bij Steyr, staat bekend als de Pyhrn (of, om de naam wat langer te maken: Pyhrn-Priel).
- U zult zelfs bemerken dat in menige folder de hele streek ten zuiden van Linz als zodanig wordt aangeduid; 'Industrieviertel' klinkt nu eenmaal niet aantrekkelijk.
- Ongeveer van Klaus an der Steyr voert de Pyhrnstraße (weg 138) dwars door deze streek naar de Pyhrnpaß (945 m), die hier de schakel is tussen de Bundesländer Oberösterreich en Steiermark.
- Het Prielmassief valt uiteen in de Große en de Kleine Priel.
- Zij omsluiten aan de westzijde het bijzonder mooie Stodertal.
- De Große Priel (2523 m) is hier de koning van het gebergte.

Tunnelkette Klaus 6.220 m

36 St. Pankraz

Pankraz

- Al in de Middeleeuwen vervoerde men ruw ijzer van de Erzberg in Steiermark op grote vlotten over de Enns naar Steyr.
- In de Pyrhn bloeide de kleine ijzerindustrie op.
- In Micheldorf, Kirchdorf en Molln ontstonden vele smederijen.
- In Reichraming werd ijzer en koper verwerkt.
- Nu zijn er nog handwerkers die gereedschap maken en de oude smeedkunst beoefenen.
- Bosbouw was hier ook belangrijk en voor een deel in dienst van de ijzerindustrie.
- Vlotten vervoerden hout en later gebeurde dat ook via smalspoorlijntjes met open goederenwagonnetjes door de wouden.
- De Steyr en de Enns worden tegenwoordig getemd door 12 waterkrachtcentrales.

Lainbergtunnel 2.279 m

48 Roßleithen

57 Spital am Pyhrn

Spital am Pyhrn

- Toen de Beierse hertog Tassilo III in .777 het klooster te Kremsmünster stichtte, gaf hij de orde de opdracht het land te kerstenen en de voor een groot deel Slavische bevolking te germaniseren.
- De eerste eeuwen had het klooster hiermee in eigen omgeving de handen vol.
- Het domkapittel van Bamberg trachtte vervolgens zijn invloed veel verder naar het zuiden uit te breiden.
- Daartoe stichtte bisschop Otto II van Bamberg een kloosterhospitaal aan de noordelijke voet van de Pyhrnpaß.
- Voor de pelgrims, kruisvaarders en kooplieden die over de pas waren gekomen of er tegenop moesten, betekende dit gasthuis een weldaad.
- Voor Bamberg was het een politieke zet.
- Het kreeg hier een steunpunt en kon in 1197 de bezittingen in het Garstnertal van Kremsmünster overnemen.
- Rondom het klooster groeide een dorp.
- In de 15de eeuw werd het Spital een kanunnikenstift voor wereldlijke koorheren.
- Reformatie en boerenopstanden gooiden ook hier roet in het eten.
- Toch kwam Spital (inmiddels al uitgegroeid tot een dorpje) er vrij snel weer boven op, al in de eerste helft van de 17de eeuw werd de orde hersteld; tezelfdertijd werd het stift tot proosdij verheven.

Bosrucktunnel 5.500 m

67 Ardning

69 Selzthal

86 Trieben

Trieben ± 4500 inwoners

- Trieben is een levendig plaatsje tussen de hoge bergmassieven van de Eisenerzer Alpen en de Rottenmanner Tauern.
- Hier komen twee pas wegen samen, de Tauernstraße (weg 114) van Judenberg en de Schoberstraße (weg 113) Liezen St. Michael in Obersteiermark.
- Bovendien is er een aansluiting op de Autobaten E57.
- Trieben ligt in het Triebental.
- Aan de oostzijde van het Triebental strekt zich de Wolfsgraben uit, geflankeerd door bossen en met uitzicht op de steile wanden van de Große Bösenstein (2449 m) of Pölsenstein.

95 Treglwang

Tunnel Wald 2.844 m

109 Kalwang

115 Mautern

122 Kammern

129 Traboch

130 St. Michael

133 Knoten Sankt Michael

S6
S36

→ **Seebenstein**

→ **St. Michael**

Gleinalmtunnel 8.320 m

157 Übelbach

Übelbach ± 2300 inwoners

- Übelbach is een typische naam voor een vakantieplaatsje.
- Want 'Übel' betekent slecht of naar.
- Übelbach zou dus een vervelend dorp zijn.
- Dat is het echter helemaal niet.
- Het heeft in de laatgotische parochiekerk altaarschilderingen van H.A. Weißenkirchner uit 1680 en hij was niet de eerste de beste.
- Hij was een bekend kunstenaar en hofschilder van de vorsten Von Eggenberg.
- Dat de parochie deze figuur kon aantrekken, was te danken aan de hoogovens.
- In het dal werd ijzererts gevonden en de rijke bezitters woonden op Schloß Goldschmid ten oosten van het dorp.
- Übelbach is voor alles uitgangspunt voor fijne voettochten door de Gleinalpe.
- Deze bergketen verheft zich ongeveer tussen Knittelfeld en Bruck an der Mur.
- Het is een gebergte met geurende, uitgestrekte bossen, bergweiden vol bloemen en vrij vlakke alpenweiden.
- Een gebied om er lange tochten te maken, zowel in de zomer te voet als 's winters op ski's.

Knoten Peggau-Deutschfeistritz

→ **Bruck an der Mur**
→ **Peggau**

Deutschfeistritz ± 3800 inwoners

- In Deutschfeistritz vindt u het barokke Schloß Thinnfeld, dat tegen de Kirchberg is gebouwd.
- In de slotkapel ontwierp Veit Königer een Kruisiginggroep (18de eeuw).
- De wandschilderingen zijn van J.A. von Molk, terwijl Formentini de plafonds versierde met bijzonder elegant stucwerk.

169 Gratkorn-Nord

	Plabutschunnel 10.086 m
---	--------------------------------

173 Graz-Webling	
---	---

Graz

- De hoofdstad van Steiermark biedt na Wenen de bezoeker het meeste vertier.
- Het is wellicht de enige Oostenrijkse provinciestad met een moderne, dynamische en levendige uitstraling tegen de achtergrond van een eeuwenoud decor met bezienswaardige stegen en monumenten.
- In de naaste periferie en heuvelachtige omgeving bevinden zich landhuizen en kastelen, kloosters en bedevaartkerken en tevens een groot volkenkundig openluchtmuseum.
- De stad ligt aan weerszijden van de rivier de Mur en wordt in het noorden en westen door de uitlopers van de OostAlpen omsloten.
- Met 240.000 inwoners, waarvan 54.000 bejaarden en circa 40.900 studenten, is het na Wenen de tweede stad van Oostenrijk.
- De meeste monumenten liggen op de oostelijke oever van de Mur rondom de Schlossberg, in de Altstadt.
- Het karakter van het oude stadshart is nog volledig intact met pleinen, smalle, middeleeuwse stegen met renaissancehuizen, barokke paleizen en gotische hallenkerken.

188 Seiersberg	
---	---

 Knoten Graz-West		→ Wien	
		→ Arnoldstein (A-I)	

190 Schwarzl-See	
---	---

192 Schachenwald	
---	---

194 Kalsdorf	
---	---

199 Wundschuh	
--	---

202 Wildon	
---	---

Wildon ± 2020 inwoners.

- Ligt hoog boven het punt waar de Kainach in de Mur uitmondt, maar een stuk lager dan de Wildoner Schloßberg.
- Van deze Schloßberg is het een prachtige wandeling naar de Buchkogel en Buchstallkogel in het zuiden, waar de Illyriërs meer dan duizend grafheuvels uit de Hallstatt-periode (tot 500 v. Chr.) hebben achtergelaten.
- Op het marktplein in de parochiekerk (1670) ontwierp Veit Königer het hoogaltaar.
- Aan de zuidzijde van het dorp ligt Schloß Schwarzenegg, aan de noordkant Schloß Weißenegg.

208 Lebring	
--	---

214 Leibnitz

Leibnitz ± 6700 inwoners

- Leibnitz ligt in het vruchtbare Leibnitzer Feld, dat zich uitstrekt tussen de Mur en de Sulm.
- Tegen de hellingen van het Sausal Gebirge aan de westkant rijpt de druif.
- Vandaar dat op het marktplaatsje een 'Klapotetz' is opgesteld (houten windrad dat door zijn geklepper de vogels verjaagt).
- Op een schild op de Klapotetz zijn de namen van de naburige winddorpen vermeld.
- Aan de ene zijde rijst een slanke Mariazuil (1744) op, aan de andere kant de gotische parochiekerk met een rood dak, torenspits en een rood baldakijn boven de ingang.
- Op het gazon in het midden is een Romeinse grafsteen opgericht, waarop een vader, moeder en kind zijn uitgebeeld.
- Romeinse vondsten zijn hier geen zeldzaamheid.
- In het Leibnitzer Feld lag eens de Romeinse nederzetting Flavia Solva, gesticht in de eerste eeuw na Chr. door keizer Vespasianus.
- Op de buitenmuren van Schloß Seggau, gelegen op de Seggauer Berg aan de Sulm ten westen van Leibnitz, zijn 137 stenen in rijen boven elkaar aangebracht.
- Zo ontstond een merkwaardig mozaïek van grotere en kleinere Romeinse stenen.
- Op het, in zijn huidige gestalte 17de eeuwse, Schloß Seggau woonde de bisschop, die voor het aartsbisdom Salzburg de honneurs waarnam, want vanaf 860 behoorde deze streek ook aan Salzburg, en die Stiermarken van hieruit krachtig kerstende.
- Vandaar dat in de slotkapel St. Rupert is uitgebeeld, de stichter van de eerste kloosters in Salzburg.
- Dank zij de rijkdommen van deze stad konden tegen de plafonds van de kapel fraaie, barokke schilderijen en stucwerk worden aangebracht.

222 Vogau-Straß

228 Spielfeld

Spielfeld ± 1000 inwoners

- Spielfeld is een gemeente in de Oostenrijkse deelstaat Stiermarken, en maakt deel uit van het district Leibnitz.
- Spielfeld ligt aan de grens met Slovenië, waar de Oostenrijkse snelweg A9 overgaat in de Sloveense A1.
- Dit is na de Karawankentunnel de drukste grensovergang tussen deze twee landen.

Maribor